

بررسی اثر سال، فصل و دوره شیردهی بر تولید شیر و درصد پروتئین شیر در گاومیش خوزستان

عباس مسعودی^۱، آرش آذر فر^۲، سید سهام حسینی کینکی^۳، سمیه رحیم نهال^۴

۱. دانشگاه آزاد اسلامی واحد خرمآباد، باشگاه پژوهشگران جوان، خرمآباد، ایران

۲. عضو هیئت علمی گروه علوم دامی دانشگاه لرستان

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم و صنایع غذایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

۴. فارغ التحصیل ژنتیک و اصلاح دام دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

نویسنده مسئول: عباس مسعودی Abbas.Masoudi@yahoo.com

چکیده

در این تحقیق به منظور بررسی اثر سال، فصل و دوره شیردهی بر تولید شیر، درصد و مقدار پروتئین شیر از ۱۱۷۳۴ داده متعلق به گله گاومیش‌های استان خوزستان طی یک دوره ۶ ساله (۱۳۸۳-۱۳۸۸) استفاده گردید. میانگین تولید شیر روزانه، درصد پروتئین و مقدار پروتئین بین دوره‌های مختلف شیردهی اختلاف معنی داری داشت ($P < 0.0001$). بیشترین میانگین تولید شیر در طی دوره شیردهیازدهم، $10/40$ کیلوگرم و کمترین تولید شیر در طی دوره شیردهی اول، $7/82$ کیلوگرم بود. سال زایش اثر معنی‌داری بر تولید شیر، درصد و مقدار پروتئین داشت ($P < 0.0001$). سال ۸۴ با میانگین تولید $9/93$ کیلوگرم و سال ۸۷ با میانگین تولید $8/52$ کیلوگرم شیر در روز بترتیب بیشترین و کمترین میزان تولید شیر را دارا بودند. همچنین بیشترین ($4/19$) و کمترین ($3/79$) درصد پروتئین شیر را بترتیب در سالهای ۸۷ و ۸۵ مشاهده گردید. فصل شیردهی اثر معنی‌داری بر مقدار تولید شیر و درصد پروتئین شیر روزانه داشت ($P < 0.0001$). گاومیش‌های شیرده مورد مطالعه در فصل زمستان با تولید روزانه $9/87$ کیلوگرم بیشترین و در فصل بهار با تولید روزانه $8/55$ کیلوگرم شیر کمترین تولید را دارا بودند. شیر تولیدی در فصل بهار با داشتن $4/01$ درصد پروتئین بیشترین و فصل پاییز با داشتن $3/88$ درصد کمترین درصد پروتئین را دارا بودند. در کل می‌توان بیان نمود تولید شیر در گاومیش خوزستان تحت تأثیر سال شیردهی، فصل شیردهی، ماه شیردهی و دوره شیردهی قرار دارد.

کلمات کلیدی: گاومیش خوزستان، تولید شیر، دوره شیردهی، درصد پروتئین

مقدمه

میزان تولید جهانی شیر گاومیش بر اساس آمار ارائه شده توسط سازمان بین‌المللی لبنیات (IDF) ۸۲ میلیون تن گزارش شده است که معادل $12/5$ درصد از شیر تولیدی دنیاست (۷). چربی و پروتئین بالا از ویژگی‌های بارز شیر گاومیش است و مقادیر هر یک از این دو جزء، در مقایسه با شیر گاو بیشتر است. نسبت چربی به پروتئین شیر گاومیش نیز حدود $1/7-1/8$ برآورده شده است در شیر گاومیش‌های هندوستان، مصر، اروپای شرقی و ایتالیا، مقدار چربی از $6/37$ تا $10/8$ درصد و مقدار پروتئین از $3/78$ تا $4/65$ درصد متغیر گزارش شده است (۴).

موراد و همکاران (۱۹۹۱) گزارش نمودند که تولید شیر در گاومیش‌های مصری تحت تأثیر دوره شیردهی یا تعداد زایمان قرار می‌گیرد (۷). همچنین خان و همکاران (۱۹۹۱) با مطالعه‌ای که در مورد تأثیر سن زایمان روی تولید شیر گاومیش‌های نژاد نیلی راوی داشتند به این نتیجه رسیدند که تولید شیر با بالا رفتن سن افزایش و سپس بتدریج کاهش می‌یابد (۵). خان و همکاران (۱۹۹۱) گزارش کردند که سال و دوره‌های مختلف شیردهی از جمله عوامل تأثیر گذار روی تولید شیر در گاومیش می‌باشند (۵). پیلاومپولی (۱۹۹۳) در تحقیق خود گزارش کردند که درصد پروتئین شیر تحت تأثیر میزان شیر تولیدی و ماه شیردهی است و در فصل‌های تابستان به کمترین و در زمستان به بالاترین مقدار خود می‌رسد (۱). اشنایدر و همکاران